

Leni Dam

Pædagogisk konsulent, dr.pæd.h.c.
CVU København & Nordsjælland
dam@cvukbh.dk

Den 9. Nordiske Konference om Udvikling af Elevautonomi

Videncenter for Undervisning & Læring ved CVU København & Nordsjælland var i dagene 31. august – 2. september 2006 vært for den 9. konference i rækken af konferencer om elevautonomi: “9th Nordic Conference on Developing Learner Autonomy in Language Learning and Teaching – *Status and ways ahead after twenty years*”. Formålet med konferencerne er, som titlen siger, at udveksle erfaringer og diskutere, hvordan man kan styrke udviklingen af elevers autonomi (forstået bl.a. som medbestemmelse og medansvar) i fremmedsprogsundervisningen og derved udvikle en undervisningspraksis, hvor den enkelte elev inddrages aktivt i planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen.

Initiativet til den første konference i 1986 blev taget af Gerd Gabrielsen, dengang lektor ved Danmarks Lærerhøjskole, med assistance fra Leni Dam, dengang time-lærer ved DLH. Initiativet var et resultat af flere mere eller mindre sammenfaldende begivenheder, der alle relaterede sig til udviklingen af en kommunikativ sprogundervisning med fokus på elevernes aktive inddragelse i deres egen læring.

I slutningen af 70'erne påbegyndtes på Karlslunde skole de første forsøg med autonomi i undervisningen med støtte fra Folkeskolens Forsøgsråd. I begyndelsen af 80'erne udvikledes i et samarbejde mellem Lancaster University og Danmarks Lærerhøjskole de såkaldte *Hundigekurser*, der bl.a. er beskrevet i *Sprogforum* nr. 2 (Dam 1995)¹. På samme tid søsatte Europarådet en række arbejdskonferencer om temaet “Moderne sprog”. I årene 1979-1984 tog Chris Candlin, dengang Lancaster University, England, Christoff Edelhoff, Reinhardwaldschule, Tyskland, og Hans Eberhard Piepho fra Giessen universitet, Tyskland, initiativet til afholdelse af fire internationale arbejdskonferencer om emnet “Kommunikativ sprogundervisning”. Gerd Gabrielsen arrangerede sammen med Hans Lammers (lektor i tysk ved DLH) den fjerde og sidste af disse workshopper, der fandt sted i København i 1984. Et vigtigt punkt på denne konference var “Udvikling af elevinitiativ i fremmedsprogsundervisningen”. Her blev den første video om elevautonomi fra Karlslunde skole – *Beginning English* – vist og gav anledning til delte meninger. Lige fra: *En enkelt lærers forsøg på en mindre landsbyskole! til: Her er noget spændende, som vi bør arbejde videre med!*². Resultatet blev altså opstart af et nordisk netværk omkring udvikling af elevautonomi.

Den første konference havde 35 deltagere og blev afholdt i Køge. Med ganske få undtagelser – bl.a. Chris Candlin og Michael Breen, begge dengang Lancaster University – kom deltagerne fra Danmark, Norge, Sverige og Finland. Siden da har netværket bredt sig, og deltagere kommer nu fra de dele af verden, hvor interessen for udvikling af elevautonomi har bredt sig via det første netværk i 1986. Deltagerne i den 9. konference kom således fra Polen, Spanien, Tyskland, England, Irland, Svejts, Hong Kong og Japan – ud over Danmark, Norge, Sverige og Finland. Kravet til deltagerne var nu som dengang, at de er personligt, aktivt involverede i arbejdet med elevautonomi enten som undervisere eller som forskere. Konferencerne er primært blevet afholdt i Norden, men på grund af en stor spansk deltagelse i netværket har to “nordiske” konferencer været henlagte til Spanien (Barcelona og Tenerife).

I 20-året for den første elevautonomi-konference vendte konferencen så tilbage til Danmark. I anledning af jubilæet var formålet med årets konference at evaluere og perspektivere de indhøstede erfaringer, pege på nye initiativer og lægge op til nye udviklingsprojekter inden for feltet – til inspiration for deltagerne og deres kolleger i hjemlandet.

Mere specifikt blev der fokuseret på følgende tre hovedområder i interessegrupper:

- Praksis i klasseværelset, herunder brug af logbøger og portfolio.
- Klasserumsforskning med fokus på både yngre, unge og voksne elever og studerende.
- Uddannelse og træning af lærere i elevautonomi.

Plenumoplæggene på konferencens første og sidste dag afspejlede også disse temaer. I dette nummer af *Sprogforum* bringer vi tre af indlæggene i forkortede og reviderede udgaver.

Den første artikel er skrevet af David Little, Trinity College, Dublin, Irland, der deltog for første gang i netværket i Bergen i 1989, hvor han var med til at udarbejde den ofte refererede “Bergen definition på elevautonomi”³. Han er allerede kendt af *Sprogforums* læsere med sit bidrag *Hvordan får man mest muligt ud af elevernes forudsætninger i fremmedsprogsundervisningen* (*Sprogforum* nr. 1, 1994). I sit bidrag i dette nummer, *Essensen i lærer-autonomi*, har han valgt at beskrive historien om sin egen fremmedsprogsundervisning og -læring for derigennem at synliggøre nogle meget vigtige principper for en vellykket sproglæring og for arbejdet med udvikling af elevautonomi, nemlig princippet om inddragelse af eleven i beslutningsprocesserne om de enkelte dele i læringsprocessen, princippet om elevernes refleksioner i forbindelse med deres læring og princippet om brugen af mål-sproget i undervisningen.

Den næste artikel er af Viljo Kohonen, Tampere Universitet i Finland, der har været med i netværket lige fra begyndelsen, og som kom med den positive udtalelse om videoen i 1984. Han har også været primus motor og en af foregangsmændene i

arbejdet med at lancere Europarådets *Language Portfolio*. Ud over at beskrive baggrunden for og arbejdet med sprogportfolioen er han derfor også i stand til at præsentere nogle finske elevers syn på arbejdet med sprogportfolioen i sit indlæg.

Det sidste indlæg kommer fra Ema Ushioda, University of Warwick i England, der er et forholdsvis nyt medlem af netværket. Hendes bidrag med titlen *Motivationsparadokset* behandler dels den tætte sammenhæng mellem motivation og autonomi, men også spændingsfeltet mellem den indre og altafgørende motivation, når det gælder læring, og den ydre og socialt betingede motivation, der ifølge Ushioda er vigtig ikke mindst i læringsammenhænge.

På hver sin måde bidrager de tre indlæg til en beskrivelse af *state-of-the-art* i arbejdet med udvikling af elevautonomi:

- Udvikling af elevautonomi er en konstant proces i arbejdet med at optimere sproglæring. Man bliver aldrig færdig.
- For lærere og elever indebærer elevautonomi en personlig udvikling samt engagement i nye aspekter i sprogundervisningen med henblik på at forbedre denne.
- Der ligger et grundlæggende læringsyn bag arbejdet med udvikling af elevautonomi, der er fint i overensstemmelse med idéerne bag livslang læring. Der ligger et grundlæggende menneskesyn bag processen med at udvikle elevautonomi, som gør, at det er arbejdet værd.

Noter

- 1 En udførlig redegørelse for kursusmodellen findes i: Breen, M., C. Candlin, L. Dam & G. Gabrielsen: *The Evaluation of a Teacher Programme*. I: Johnson, R.K. (ed.): *The Second Language Curriculum*. Cambridge: Cambridge University Press, 1989. S. 11-135.
- 2 Eksperimentet indgik senere i Europarådets rapport: *Autonomy and self-directed learning: present fields of application*. Strasbourg: Council of Europe, 1988. Dam, L./G. Gabrielsen: *Developing learner autonomy in a school context – a six-year experiment beginning in the learners' first year of English*.
- 3 *Developing Autonomous Learning in the Foreign Language Classroom*. Bergen: Universitetet i Bergen, Institutt for praktisk pedagogikk, 1990.